

(AUTO)EVALUACE VE VZDĚLÁVACÍM SYSTÉMU BELGIE

Jana Poláchová Vašátková, Alice Bačíková

Úvod

Belgie, oficiálně Belgické království, je federativní konstituční monarchií (s více než 10 mil. obyvatel a územím přes 30 tis. km² s federální vládou a parlamentem). Geograficky je země rozdělena do tří regionů podle územního principu: Vlámsko, Valonsko a region Brusel. Regiony mají legislativní a exekutivní pravomoc, odpovídají například za ekonomiku, zahraniční obchod, dopravu, životní prostředí, to garantují regionální legislativní orgány (vláda, parlament). Z kulturního a politického hlediska se ale Belgie/Belgické království ještě skládá i ze tří společenství, rozdělených podle jazykového principu: Vlámské – holandsky hovořící, Francouzské a Německojazyčné společenství. Společenství nesou odpovědnost za politiku v oblastech, ve kterých je zabezpečování služeb lidem úzce spojeno s jazykem, v němž musejí být tyto služby (tj. vzdělávání, sociální péče, veřejná zdravotní péče a kultura) poskytovány. Pro tyto účely existují specifické legislativní orgány, celkem tak v celé zemi zároveň působí šest vlád a šest parlamentů. Hlavním principem školství

v celé federaci je „svoboda vzdělávání“ (podle článku 24 federální Ústavy). V důsledku „svobody vzdělávání“ je poskytováno následující:

- možnost nezávislého zřízení školy různými právními subjekty (může se jednat o školu se specifickými pedagogickými principy, nábožensky orientovanou i bez vyznání),
- právo rodičům vybrat školu pro své dítě (v jakémkoliv věku dítěte musí mít rodič možnost vybrat si školu nábožensky i sekulárně orientovanou, a jazyk, ve kterém se dítě bude vzdělávat),
- bezplatné povinné vzdělávání.

Poněvadž školství spadá do kompetence jednotlivých společenství, existují v Belgii/Belgickém království tři školské systémy a tři oficiální vyučovací jazyky:

- holandština ve Vlámském společenství,
- francouzština ve Francouzském společenství,
- němčina v Německojazyčném společenství.

Hlavní město Brusel je bilingvní, hovořící francouzsko-holandsky.

I přes toto členění zůstávají federativně naprosto jednotné následující tři charakteristiky belgického školství:

- délka povinného vzdělávání od 6 do 18 let,¹
- stanovení minimálních podmínek pro získávání titulů,
- schéma odchodu do penze lidí pracujících ve školství.

Spolupráce mezi školami, učiteli a vedení škol napříč třemi společenstvími je nejen očekávána, ale i finančně podporována, např. Fondem Prince Filipa. Podpora spolupráce se zahraničím vyplývá z bilaterálních smluv apod.

Vývoj školského systému v Belgickém království se během posledních patnácti let posunul z fáze kvantitativní expanze (charakteristické zobecněním vyššího sekundárního školství a nárůstem žáků pokračujících ve školním vzdělávání ve věku 18–24 let), tj. z tzv. „školy pro všechny“, do nového období usilujícího o tzv. „nejlepší školu pro všechny“. Naplnění

¹ Povinné vzdělávání (nikoliv povinná školní docházka) má do 16 let věku dítěte podobu tzv. plného vzdělávání, následně může být realizováno i jako tzv. částečné vzdělávání (souběžně výkonem určitého povolání či profese).

této nové výzvy je plánováno prostřednictvím následujících záměrů: lepším přizpůsobením kurikula, zvýšením profesionality nové generace učitelů apod. Péče o kvalitu vzdělávání je v Belgickém království významnou prioritou, avšak každé společenství k ní přistupuje specificky; tato specifika jsou postupně představena ve třech kapitolách následujícího textu. U každého společenství je nejprve pojednáno o přístupu a mechanismech zajišťujících řízení kvality celého školského/vzdělávacího systému (včetně práce se zpětnou vazbou). Poté je kladen důraz především na charakteristiku evaluace škol poskytujících povinné vzdělávání.

1 (Auto)evaluace školy ve Vlámském společenství²

V holandsky mluvící části Belgie žije 5,9 milionu obyvatel (60% obyvatel Belgie), a to přibližně na jedné třetině celkové rozlohy Belgie. Představitelem školství je ministr pro vzdělávání vlámské vlády.

Školy primární a sekundární úrovně dostávají finanční podporu ze strany společenství. Finanční podpora je stejná bez ohledu na to, do které ze tří vzdělávacích sítí (onderwijsnetten) určitá škola patří, zda do sítě:

- a) škol Vlámského společenství (dříve označovaných jako školy státní),
- b) škol zřizovaných městy, regiony apod.,
- c) soukromých škol: může se jednat o školu zřizovanou určitou církví (nejpočetněji zastoupená je síť katolických škol) nebo o školu hlásící se k určitému specifickému pedagogickému principu (tzv. alternativní školy jako např. Freinetovy školy, Montessori školy).

K významným aktérům systému **řízení kvality školského systému** patří, kromě samotných škol, inspekce a čtyři hlavní institucionální schémata regulující počáteční i další vzdělávání vlámského společenství:

- **Inspekce** (se svými cca 150 inspektory) dohlíží na kvalitu vzdělávání ve školách zejména prostřednictvím tzv. hloubkových inspekcí (sledujících např. míru naplňování stanovených výstupů, kvalitu procesů

² Je třeba upozornit, že při analýze postavení evaluačních aktivit ve Vlámském společenství bývá často analyzováno školství celých Flander, což je označení pro území zahrnující Vlámské společenství a Vlámský region.

vedoucích k těmto výstupům); jejími výstupy jsou inspekční zprávy zveřejněné na webových stránkách inspekce. Tyto zprávy jsou pak logicky veřejností vnímány jako určité „pečetě kvality“. (Každá škola musí podstoupit hloubkovou inspekci alespoň jednou za deset let; inspekce však nemá pravomoc kontrolovat školy a instituce vzdělávající učitele.) Inspekce shrnuje své každoroční zjištění do výroční zprávy nazývané **Zrcadlo vzdělávání**. Kromě kontrolní činnosti (při které využívá tzv. CIPO model, tj. kontext-vstup-proces-výstup, indikující, jak škola působí na žáky na pozadí kontextuálních faktorů školy) plní inspekce vůči školám rovněž poradenskou funkci. Inspirativní mohou být výhody, které přináší sdružení VINRO, které shromažďuje všechny inspektory na úrovni regionů a poskytuje také různě zaměřené tematicko-kritické studie týkající se inovací ve vzdělávání. I díky inspekci je podporována „stavovská cesta“ inspektorů, kteří jako profesní skupina dokážou prosazovat a hájit své zájmy.

- **Department Onderwijs en Vorming** má v gesci koncepci vzdělávací politiky.
- **Pět různých agentur** má na starosti implementační strategie. Například Agentura pro vzdělávací služby se zabývá poradenstvím v oblasti povinného vzdělávání. Dalšími agenturami jsou: Agentura pro komunikaci; Agentura pro vyšší vzdělávání, vzdělávání dospělých a studijní granty; Agentura pro infrastrukturu ve vzdělávání; Agentura pro zajišťování kvality ve vzdělávání. Poslední jmenovaná vznikla v roce 2009 a mimo jiné stanovila tzv. vzdělávací výstupy pro všechny stupně povinného vzdělávání (ty jsou chápány jako minimální výstupy závazné pro všechny školy a jejich naplňování je sledováno nejen inspekcí, ale i různými plošnými testy. Testy jsou vytvořeny dle jejich specifického zaměření různými institucemi a školám jsou poskytovány zdarma; sledují naplňování minimálních vzdělávacích výstupů na konci jednotlivých vzdělávacích cyklů).
- **Vládní rada** má svěřenu řídicí pravomoc.
- **Vlámská rada pro vzdělávání** (tzv. VLOR, *Vlaamse Onderwijsraad*) posuzuje např. prvotní návrhy zákonů, dokumenty vzdělávací politiky. Jejími členy jsou zástupci různých sociálních partnerů škol a aktérů vzdělávací politiky a má v gesci zejména poradenství členům parlamentu.

Principem vzdělávací politiky vlámského společenství je zajišťovat poskytovatelům vzdělávání na všech úrovních systému co nejvíce svobo-

dy, ale zároveň činit poskytovatele vzdělávání co nejvíce odpovědnými za svou práci. Nejen z organizačního hlediska jsou tudíž důležitým prvkem pro fungování škol i celého školství povinně ustanovené **řídicí rady** výrazně ovlivňující práci škol. Rady zodpovídají za jednu nebo více škol a mají poměrně velkou nezávislost. Mají pravomoc vytvořit kurikulum pro svou školu, pedagogický projekt, zvolit hlavní výukové metody školy, stanovit školní řád a další pravidla. Mají právo vybrat si své pedagogické i nepedagogické pracovníky školy (při dodržování veškerých aktuálně platných právních předpisů). Nicméně musejí skrze všechny své aktivity směřovat k naplnění závazných výstupů daných pro různé stupně vzdělávání ve vlámské komunitě. Musejí taktéž fungovat na základě demokratických a dalších závazných principů (je např. stanoven maximální počet hodin pro určitý stupeň vzdělávání apod.). Řídicí rady jsou reprezentovány a sdruženy do tří již zmíněných **vzdělávacích sítí**, které někdy přejímají i některé jejich pravomoci.

V rámci sítě škol Vlámského společenství a sítě škol zřizovaných městy, regiony existují tzv. **školské rady** (složené ze zástupců rodičů či zletilých žáků, zástupců zaměstnanců školy a místní komunity). Školské rady mají právo být informovány o všech aspektech práce školy a mají také přesně vymezené poradenské kompetence (vyjadřují se např. k pravidlům školy). S účinností zákona o participaci (z 2. dubna 2004) platí obdobná pravidla pro všechny školy preprimárního, primárního a sekundárního vzdělávání i pro následující rady: **Vzdělávací rada** musí povinně ve škole vzniknout, pokud o to požádá alespoň 10% všech zaměstnanců školy. **Rada rodičů** povinně vznikne, pokud o to požádá alespoň 10% rodičů. Ve školách poskytujících primární vzdělávání musí vzniknout **rada žáků**, pokud o to požádá nejméně 1/3 aktuálních žáků školy ve věku 11–13 let; v sekundárních školách je **rada žáků** povinná. Členové těchto tří rad jsou voleni a rady mají především poradní funkci. Mohou též iniciovat nebo jinak zasahovat do evaluačních procesů ve škole. Ve většině škol ještě existují i různá další rodičovská sdružení, jejichž činnost je většinou vázána ke konkrétní události.

Evaluace školského systému Vlámského společenství jako celku je realizována aktivitami inspekce, o nichž je referováno ve výročních zprávách (nazývaných „Zrcadlo vzdělávání“). Shrnuje v nich nejen aktuální nálezy a závěry realizovaných inspekcí, ale představuje též řadu doporučení ke zlepšení stávajícího stavu; činí tak zjišťováním skutečné podoby výstupů vzdělávání (průřezové šetření na statisticky náhodně

vybraném vzorku realizuje každoročně univerzita v Leuvnu), zapojením se do mezinárodních srovnávacích šetření, jako jsou PISA testy (v testech PISA se holandsky hovořící studenti tradičně umísťují na lepších místech než jejich vrstevníci z jiných společenství) apod.

Poznatky o kvalitě fungování různých úrovní školského systému jsou získávány například analýzami výsledků povinných, certifikovaných zkoušek. Ty jsou žáky skládány např. na konci šestého ročníku primárního vzdělávání, na konci prvního ročníku sekundárního vzdělávání. Žáci jsou testováni a zkoušeni. Zkoušky jsou organizovány specializovanými učiteli a odpovědnost za ně nese vždy školská rada (dle rozhodnutí vlámské vlády z 19. července 2002). Průběžné zkoušení je však také možné.

Ve školách poskytujících sekundární vzdělávání je hlavním hodnotícím orgánem tzv. **třídní rada** (*klassenraad*); jejími členy jsou kromě ředitele školy představitelé všech učitelů, kteří konkrétního žáka vyučují. Třídní rada rozhoduje o tom, zda žák splnil povinné výstupy a může pokračovat ve svém vzdělávání v dalším ročníku.

Evaluace škol probíhá nejen různými formami interní evaluace, ale i externě. Externí evaluace je realizována zejména inspekcí a školskými radami; přístupy školských rad se liší dle zaměření vyplývajícího z organizace a charakteru sítě, do které škola patří. Přes jednotnost a závaznost výstupů kurikula mají řídicí rady (a jejich prostřednictvím i školy) možnost volit si svůj osobitý způsob fungování a (auto)evaluace své vlastní práce.

Z nařízení z 13. 7. 2007 vyplývá **povinnost evaluovat učitele sekundárních škol** v minimálně čtyřletém cyklu, každý učitel je evaluován svými dvěma nadřízenými. Po ukončení evaluace je učiteli předána zpráva, je pro něj vytvořen přesný popis práce, což se stává základem pro následné koučování a další profesní růst. Jedná se o určitou formu zvnějšku stimulované a tedy pouze dílčí měrou interní evaluace zaměřené na podporu kvality výchovně vzdělávacího procesu. Má podnítit školy co nejlépe řídit a rozvíjet své lidské zdroje i v situaci, kdy škola/její vedení má zpravidla omezené možnosti při výběru svých nových pracovníků.

Autoevaluace (tj. *Zelfevaluatie*) není pro primární a sekundární školy závaznou povinností, odvíjí se od rozhodnutí škol a jejich zřizovacích orgánů. Její realizace je úřady a inspekcí stále více uznávána, oceňována a podporována. Až do roku 2009 byla povinná pro ty školy, které se dobrovolně staly tzv. GOK školami, tj. školami podporujícími princip rov-

ných příležitostí pro všechny děti bez ohledu na jejich rasu, národnost, vyznání, pohlaví apod. Se zavedením zákona o rovných příležitostech (GOK-I, B.S. 14/09/02) již musejí všechny školy primární a sekundární úrovně počínaje rokem 2009 realizovat autoevaluaci alespoň v této specifické oblasti práce. Od roku 2009 se ještě situace dále vyvíjí v tom smyslu, že podle nařízení (dekrety 2160) každá škola systematicky prověřuje a dozírá na kvalitu a volí způsob, jak toho dosáhnout; inspekce to kontroluje. Lze tedy shrnout, že autoevaluace je od škol nepřímo očekávána, ale školy dostávají velkou svobodu v tom, jak k ní přistoupí. Od roku 2011 budou poprvé evaluovány i poradenské služby poskytované v rámci jednotlivých sítí škol.

V terciární sféře je situace s autoevaluací zcela jiná. Autoevaluace je v této části školského systému pevně ukotvena, neboť je vnímána jako protipól činnosti **externí hodnotící komise** (*visitatiecommissie*), jejíž zprávy (spolu se zprávami dalších komisí např. komise univerzit) slouží jako hlavní podklady k získání akreditace. Autoevaluace se v jednoletém cyklu zaměřuje zejména na analýzu poskytovaných vzdělávacích programů s využitím zpětné vazby od akademických i neakademických pracovníků, studentů, absolventů a expertů v závislosti na zaměření vzdělávacího programu. Výstupem je autoevaluační zpráva.

Donedávna (do roku 2009) musely primární a sekundární školy vyplňovat autoevaluační formulář dříve, než se uskutečnila inspekce. Byly tak podněcovány k posuzování sebe sama v různých záležitostech, jako jsou vize, účast na politickém životě, komunikace, koordinace, sběr dat, analýza kvality a zlepšení. Inspekce poskytla zpětnou vazbu k výše zmíněným bodům a k celkové práci školy, která byla shrnuta do veřejného dokumentu – inspekční zprávy. Nicméně i v současné době hloubková inspekce ve Vlámském společenství primárně zjišťuje, do jaké míry se škole daří naplňovat centrálně stanovené výstupy (a již méně to, do jaké míry se škole daří plnit cíle, které si sama stanovila). Existuje zde tedy velká rozmanitost přístupů k interní evaluaci; využívání autoevaluačních nástrojů souvisí s různými výklady úrovně vzdělávání, se zjišťovanými aspekty, použitými metodami, funkcemi autoevaluace, neboť externě to není nikterak sledováno. Školy primární a sekundární úrovně se obvykle nezávisle rozhodují, zda se budou samy hodnotit a jak budou postupovat. Je zcela na rozhodnutí školy, jak se této povinnosti zhostí. Vláda, univerzity, výzkumné instituce i samotné školy vyvinuly různé nástroje a metody, umožňující školám evaluovat svou práci/fungování tak,

aby školy byly schopny samy řídit svou kvalitu. Jedná se např. o nástroje IZES³ nebo PROSE.⁴

Spolupráce škol je úzká, ale v každé ze tří vzdělávacích sítí škol probíhá jiným způsobem, neboť se odlišují organizační strukturou. Na jednotlivé sítě škol, jsou navázáni i „pedagogičtí poradci“, kterým je svěřena role hlavního poradního orgánu s úlohou podpory rozvoje školy. Funkčně spadají pod některé ze 73 tzv. center poradenství pro žáky (tzv. *CLB's*), což s sebou nese i možnost poskytovat multidisciplinární poradenství (kromě pedagogů zaměstnávají i sociální pracovníky, lékaře, zdravotní sestry, psychology aj.). Zdarma pomáhají učitelům, ředitelům a správním úředníkům uskutečnit pedagogický záměr či podpořit práci s konkrétním žákem.

Spolupráce a zveřejňování jakýchkoliv příkladů dobré praxe napříč sítěmi je velmi sporadická. V rámci celého školského systému existují i další „nové“ sítě či sdružení s nepatrně odlišným posláním (např. od roku 2005 pracuje vlámská **sít pro kvalitu řízení**, tzv. *SOK network*).⁵ Zapojilo se do ní více než 200 škol, což umožňuje vzájemné učení z dobrých zkušeností ostatních, takže byla vytvořena základna zajímavého způsobu dobrovolného benchmarkingu i osvědčených přístupů k autoevaluaci škol. Je nutné zmínit také tzv. **sdružení škol** (existující od r. 2003) sdružující školy stejného typu a úrovně (v rámci i napříč třemi sítěmi škol); školy spolupracují v určité oblasti (např. organizační a logistické zajištění vzdělávání).

3 Nástroj IZES, tj. „Instrument voor zelfevaluatie van scholen“, byl vyvinut belgickým odborníkem Peterem Van Petegenem a je dostupný jen v původním holandském jazyce.

4 Nástroj PROSE vychází z modelu kvality EFQM. Zjišťuje silné a slabé stránky všech relevantních aspektů fungování organizace se záměrem zlepšit kvalitu prostřednictvím autoevaluace. Je nástrojem dialogu, účastní se ho všichni aktéři: ředitel, učitelé, nepedagogičtí pracovníci, žáci, rodiče. PROSE je založená na individuálních analýzách a na konzultacích s druhými při týmovém hodnocení.

5 Zkratka SOK je odvozena z následujících slov S = *School* (tj. škola); O = *Overstijgend* (tj. nad některými školami), K = *Kwaliteitsnetwerk* (tj. síť kvality).

2 (Auto)evaluace školy ve Francouzském společenství

Ve Francouzském společenství (které zahrnuje zhruba jednu třetinu všech obyvatel federace) jsou hlavními představiteli exekutivy školství tři ministři: ministr pro povinné vzdělávání a sociální podporu; ministr pro terciární sféru a ministr pro vědu a státní správu. Vláda Francouzského společenství má duální charakter: jednak spravuje a řídí školy, které přímo zřizuje, jednak dohlíží a vydává regulativa pro všechny ostatní školy. Ve Francouzském společenství jsou tedy sice z formálního hlediska všechny školy podřízeny autoritě ministerstva školství, ale mnohem větší vliv mají zejména jejich **zřizovatelé** (tzv. *pouvoir organisateur*). Všechny školy primární a sekundární úrovně jsou podle svého zřizovatele uspořádány do tří sítí:

- veřejné školy spravované, řízené a financované přímo Francouzským společenstvím,
- veřejné školy financované Francouzským společenstvím a řízené regiony (provinciemi) nebo městy,
- soukromé školy (sekulární nebo nábožensky zaměřené) financované Francouzským společenstvím a zřizované právnickou nebo soukromou osobou (většina jich spadá pod Všeobecný sekretariát katolického vzdělávání).

Každý zřizovatel má právo nezávisle rozhodovat o organizaci a fungování své instituce. Angažuje ředitele, který řídí každodenní chod školy, ale také pedagogické pracovníky a další členy personálu. Zřizovatel také může oslovit poradce (dle sítě, do které škola patří), který škole napomáhá zejména v pedagogických či sociálních záležitostech. Vyhláška ze dne 24. července 1997 definující úkoly školy klade důraz na koncepci výuky podle kompetencí. Úrovně těchto kompetencí byly stanoveny pro jednotlivé stupně vzdělávání a na jejich základě mohli zřizovatelé vytvořit kurikula pro své školy. Zřizovatel ovšem nedisponuje veškerou mocí, protože spousta rozhodnutí je nutno činit ve shodě s dalšími orgány školy, zejména v souladu s Komisí pro místní konzultaci (*Instance de Concertation Locale*) a s Participační radou (*Conseil de Participation*).

Řízení kvality školského systému a systém monitoringu spadá na úrovni Francouzského společenství pod dvě centrální řídicí komise: Řídicí komisi pro povinné vzdělávání a Řídicí komisi pro sekundární vzdělávání.

lávání⁶. Jejich posláním je koordinovat a kontrolovat pracovní skupiny nazvané jako Programová komise a Komise pro evaluační prostředky, které jsou pověřené zpracováním **Kompetenčních podkladů** (*Socles de compétences*). V roce 2002 byla založena **Agentura pro evaluaci kvality vyššího vzdělávání** (*AEQES, une Agence pour l'évaluation de la qualité de l'enseignement supérieur*), která se zaměřuje na univerzity, vyšší školy, vyšší umělecké školy a zařízení pro vzdělávání k sociálnímu pokroku (Organisation, 2009/10, s. 430).

Historicky jsou procesy evaluace v tomto společenství relativně v počátcích (první kroky evaluace vzdělávacího systému se objevily teprve koncem 90. let 20. století) a zatím zde neexistuje jednotný přístup k evaluaci škol (Organisation, 2009/10, s. 429).

Externí evaluace

Externí evaluace, jak vyplývá z dekretu z 8. března 2007, je ve školách primární a sekundární úrovně realizována inspekcí koordinovanou Všeobecnou správou inspekce, zřizovatelem a dalšími uskupeními, zejména Participační radou.

Inspekční činnost probíhá na různých úrovních, ale neexistuje systematická procedura, která by se dotýkala evaluace práce každé školy a vzdělávacího zařízení. Inspektoři kontrolují způsob, jakým je legislativa naplňována ve třídách, ve školách, vyjadřují se ke kompetentnosti učitelů. Mimo inspekce vytvořené vládou mají také někteří zřizovatelé vlastní inspektory. Inspektoři jsou sdruženi v **Generálním inspekčním orgánu** vedeným Generálním inspektorem-koordinátorem a jsou rozděleni do sedmi orgánů, z nichž každý připadá na jeden vzdělávací stupeň a na **Psychologická, lékařská a sociální centra** (*Les services d'inspection*).

Inspektoři mají výhodu zvláštního statusu; ten jim zaručuje především úplnou nezávislost na školách a zřizovateli. Inspektoři jsou zproštěni řady úkolů administrativní povahy, včetně procedury záznamu

neoprávněných absencí; tato procedura je přenechána administrativním orgánům. Inspektoři se tak mohou věnovat výlučně svým hlavním úkolům, kterými jsou:

- evaluace a kontrola (úrovně studia; respektování studijních programů stanovených a schválených vládou; vhodnosti didaktického materiálu a školního vybavení pro potřeby pedagogů; koherence pedagogických praktik, včetně praktik evaluačních);
- detekce případných segregáčních mechanismů ve školských zařízeních a podpora odstranění takovýchto mechanismů;
- vydávání stanovisek a formulace návrhů týkajících se všeho, co spadá do jejich kompetence, a to z vlastní iniciativy nebo na žádost vlády;
- účast v pracovních skupinách, komisích a radách podle zákonů, vyhlášek a nařízení;
- spolupráce s pedagogickými odděleními vysokých škol (*Hautes Écoles*) v rámci podmínek stanovených vládou;
- kontrola dodržování neutrality tam, kde je nezbytná.

Inspekční orgány a pedagogičtí asistenti (kteří fungují v rámci určitých sítí škol) pomáhají školským zařízením s analýzou a využitím výsledků. Inspektoři tedy mohou udílet rady a poskytovat informace související se zjištěními, ke kterým v rámci plnění svých úkolů dospějí. Inspekční orgány také mohou být přizvány na žádost vedoucích pracovníků nebo zřizovatelů, kteří by rádi nechali evaluovat pedagogické schopnosti členů svých týmů (a odborné schopnosti v případě zaměstnanců psychologických, lékařských a sociálních center).

Externí evaluace škol vztahující se k ukončení vzdělávacích cyklů/ročníků se zaměřuje na naplnění určité úrovně kompetencí, kterou definuje inspekce a učitelé všech sítí škol. Pro každou externí evaluaci je vytvořena pracovní skupina sestávající z předsedy Řídící komise, či z jeho zmocněnce, který skupině předsedá, z univerzitního výzkumného týmu, z členů inspekce a z vyučujících. Tato skupina je odpovědná za přípravu zkoušky, představení výsledků a podnětů vzdělávacím týmům. Dotyční vyučující zadávají testy ve svých třídách a opravují necertifikované externí evaluace. Opravy vyučující provádějí v rámci odborné přípravy během profesní kariéry ve stanovené době ve škole. Úroveň naplnění se ověřuje povinnými i nepovinnými zkouškami a probíhá v následujících třech základních kategoriích:

⁶ Viz Dekret (*Décret-Mission*) z roku 1997 regulující jen Francouzské společenství, nicméně definující prioritní poslání, strukturu a principy základního a sekundárního vzdělávání.

A) společné externí zkoušky spojené s udělením certifikátu – jedná se konkrétně o tyto tři aspekty (Les évaluations externes certificatives, 2011):

- **Certifikát o základním studiu (CEB; Certificat d'études de base)**, který je povinný pro všechny žáky zapsané do šestého ročníku primárního vzdělávání nebo do prvního či druhého diferencovaného ročníku sekundárního vzdělávání. Tato zkouška je rovněž přístupná žákům specializovaného primárního vzdělávání a všem mladistvým, kteří dosáhnou k 31. prosinci kalendářního roku konání zkoušky věku alespoň jedenácti let. Zkoušku organizuje Řídící komise pro povinné vzdělávání. Výsledky jsou zveřejňovány ve Školním věstníku (což je periodikum, vydávané třikrát za rok).
- **Společná externí certifikovaná zkouška na závěr třetího cyklu pedagogického kontinua (CE1D)** je přístupná žákům zapsaným do druhého ročníku běžného či druhého ročníku komplementárního sekundárního vzdělávání. Na základě rozhodnutí Třídní rady je tato zkouška rovněž přístupná žákům prvního komplementárního ročníku, jakož i žákům zapsaným do druhé či třetí etapy specializovaného vzdělávání.
- **Test ve vyšším stupni sekundárního vzdělávání (TESS)** je přístupný všem žákům zapsaným do posledního ročníku sekundárního vzdělávání.

B) necertifikované externí evaluace

Každoročně je pro všechna školská zařízení zřizovaná či subvencovaná Francouzským společenstvím organizována jedna zkouška v rámci necertifikované externí evaluace; tato zkouška postupně zahrnuje četbu/písemný projev, matematiku a přírodní vědy/zvídavost. Výsledky, kterých žáci při těchto evaluacích dosáhnou, nijak nezasahují do běhu jejich studia, ale slouží osobám odpovědným za jejich vzdělávání jako informace o pokroku žáků. Administrativní oddělení Komise pro povinné vzdělávání organizuje tedy testy ověřující znalosti žáků při vstupu do 2. a 4. ročníku sekundárního vzdělávání; testy spočívají ve čtení písemného projevu, matematice a exaktních vědách.

U specializovaného vzdělávání se účast žáků na necertifikovaných externích zkouškách řídí zvláštními ustanoveními. Účast žáků specializovaného vzdělávání na externí evaluaci je ponechána k posouzení příslušné Třídní radě (Conseil de classe), posuzování se odvíjí od studijních výsledků jednotlivých žáků.

C) mezinárodní evaluace

Pro zjištění informací o účinnosti školského systému se Francouzské společenství účastní mezinárodních evaluací získaných dovedností studentů (například výzkumy PISA či PIRLS).

Interní evaluace škol

Evaluace je celkově součástí té oblasti, ve které je každé síti škol zaručena značná pedagogická svoboda. Každý zřizovatel může, při respektování práva, dekretů a nařízení, definovat pro něj nevhodnější charakter evaluace i způsob práce s výsledky. Nicméně, *Décret-Mission* (článek 15) vyžaduje praktikování tzv. formativní evaluace. *Décret-Mission* zavazuje každou školu na primární a sekundární úrovni vytvářet a pracovat podle tzv. Plánu práce, který zahrnuje rozsah vzdělávacích aktivit a plán konkrétních akcí, které mají učitelé a další partneři v plánu za účelem dosažení cílů stanovených zřizovatelem. Zřizovatel musí předat před 31. prosincem Řídící komisi výroční zprávu aktivit školy za předešlý rok (Organisation, 2009/10, s. 149).

Do evaluačních aktivit mohou v každé škole zasahovat dvě následující rady:

- **Instance místní dohody (Instance de Concertation Locale)** je zřízena v každé škole a skládá se ze zástupců nepedagogických zaměstnanců školy a představitelů profesních organizací. Zajišťuje soulad plánu školy s kurikulem stanoveným zřizovatelem.
- **Participační rada (Conseil de Participation)** existuje povinně od roku 1997 ve **všech** školských zařízeních zřizovaných či subvencovaných Francouzským společenstvím. Tvoří ji: ředitel školy, zástupci městské rady (stálými zástupci provinční rady, Sborem Komise francouzského společenství či Správní radou zřizovatele pro subvencované vzdělávání), volení členové (zástupci zaměstnanců z řad vyučujících, pomocného pedagogického, psychologického, sociálního a lékařského personálu), zástupci z řad rodičů a zletilých žáků a případně i zástupci sociálního, kulturního a hospodářského prostředí. Schází se alespoň dvakrát ročně. Participační rada je mimo jiné pověřena pravidelným hodnocením plánu školy (Le Conseil, 2011).

Interní evaluace je založena na pozorování pokroku dítěte při jeho aktivitě; ve Francouzském společenství je interní evaluace chápána jako činnost pevně začleněná do vzdělávacího procesu a vyučování. Vyuču-

jící podává zprávu o odlišnostech dětí při denních aktivitách. Díky sledování individuálního vývoje a evaluaci běžně prováděné dvakrát nebo třikrát za rok, může vzdělávací kolektiv informovat rodiče o hodnocení chování a způsobu vývoje dětí. Některé třídy uplatňují tzv. třídní radu (*conseil de classe*): učitelé a žáci se vyjadřují k aktivitám, které proběhly v průběhu dne či předchozího půldne; přitom se učí chápat smysl evaluace (pozitivní či negativní kritiky) a osobnostní vývoj (*Structures des systèmes*, 2009/10, s. 20).

Většina primárních škol organizuje evaluaci každý rok, ale některé pouze na konci cyklu. Školní vysvědčení předává rodičům informaci o dosažených výsledcích, školním pokroku, o výchovném pokroku a také o osobnostním rozvoji. Oznámení rodičům o případném odmítnutí poskytnutí certifikátu základních studií (CEB) musí být zdůvodněno; rodičům musí být také nabídnut tzv. organizovaný rozhovor mezi školou a rodiči a v jeho průběhu jsou probrány možnosti pokračování vyučování u jejich dítěte.

Specifickou formou zprávy zahrnující i evaluační aktivity ve všech oblastech práce školy je tzv. výroční zpráva. Sepisuje ji ředitel, zřizovatel nebo jeho zmocněnec a je předkládána k posouzení Participační radě. Kompletní zpráva musí být sepsána každé tři roky a musí obsahovat následující:

- zhodnocení měřítek pro dosažení cílů určených vzdělávacím zařízením, které určila *Décret-Mission* v rámci pedagogického projektu zřizovatele a plánu zařízení. Zpráva musí také představit: oznámení o úrovni úspěchů a neúspěchů, stížnosti proti usnesení třídní rady a výsledky této procedury,
- počet a důvody odmítnutí zapsání,
- souvislé školení vyučujících v daném zařízení,
- zhodnocení provedení pedagogických inovací, tj. kroků rozšiřujících podporu dětí s obtížemi, kroků pro usměrňování žáků, iniciativ vyplývajících ze spolupráce s externími partnery zařízení, a to zejména v uměleckých, kulturních a sportovních předmětech (Organisation, s. 432–434, 2009/10).

V terciární sféře je forma zpráv o činnosti škol různá. Například nejpozději 31. března každého roku předávají představitelé vyšších škol Komisi pedagogické komunity zprávu o aktivitách. Představitelé vyšších škol kontrolují kvalitu aktivit vzdělávání i další posláním a vize škol. Kontrola kvality je vedena podle procedur definovaných vládou každé tři roky. Každá univer-

zita sepisuje výroční zprávu, kterou předává příslušnému ministrovi. Tato zpráva obsahuje statistické údaje, úspěchy, neúspěchy, úroveň vymezení podmínek pro všechny roky studia (Organisation, s. 432–434, 2009/10).

Školská zařízení mají k dispozici dva celky evaluačních nástrojů:

- evaluační nástroje pro základní vzdělávání,
- evaluační nástroje pro sekundární vzdělávání:
 - pro první stupeň sekundárního vzdělávání (podle disciplín),
 - pro všeobecné a technologické zaměření druhého stupně (podle disciplín),
 - pro odborné a technické zaměření druhého stupně (představované nástroje odpovídají vzdělávacím profilům každého zaměření).

Za jejich přípravu jsou odpovědné komise tvořené zástupci jednotlivých zřizovatelů. Vyhláška definující úkoly škol upřesňuje, že **evaluační nástroje** jsou školským zařízením dány k dispozici pro informaci. Uvádějí typy úkolů, které lze žákům zadat a očekávanou úroveň výstupů žáků v daném úseku studia; je tak umožněno vyučujícím hodnotit dovednosti žáků v jednotlivých úsecích povinného vzdělávání. Vyučující mohou, ale nemusejí tyto nástroje využívat tak, jak jsou nastaveny. V zásadě pro ně tyto nástroje představují zdroj inspirace při tvorbě jejich vlastních nástrojů; smyslem je, aby učitelé měli možnost ocenit pokroky žáků, pochopit obtíže žáků a přizpůsobit hodnocení osvojených dovedností (Les outils, 2011).

3 (Auto)evaluace školy v Německojazyčném společenství

Německojazyčné společenství se svými cca 75 000 obyvateli je co do počtu obyvatel, jeho věkové struktury i rozlohy území poměrně malým společenstvím (vzhledem k poloze území tohoto společenství pochází kolem 8 % žáků z Francouzského společenství, 2 % z Německa a 1,5 % z Lucemburku). Představitel exekutivy školství je jeden ministr a společně s vládou má duální odpovědnost: je zřizovatelem některých škol, tzv. GUV-škol a zároveň vytváří regulativa pro všechny školy společenství. (V rámci školského systému neexistují rady či jiná uskupení, které by měly poradní povinnost vůči ministrovi tak jako např. v holandsky hovořícím společenství.) Z hlediska zřizovatelů primárních a sekundárních škol lze rozlišit následující:

- tzv. GUV-školy zřizované společenstvím reprezentovaným ministrem školství (jedná se o veřejné školy dříve označované jako státní),
- tzv. OSUW-školy – veřejné školy zřizované devíti městy,
- tzv. FSUW-školy, svobodné školy (*Freie Schulen*), které jsou zřizovány asociací katolicky orientovaných a soukromými osobami.

Specifikem terciární sféry je, že od roku 2005 zahrnuje pouze jednu školu *Autonome Hochschule*, neboť zhruba 80% studentů navštěvuje vysoké školy ve Francouzském společenství. *Autonome Hochschule* má zároveň v kompetenci další vzdělávání učitelů. Kvalita školského systému je sledována externí inspekcí, ale především školami samotnými.

Vzhledem k velikosti školství není v Německojazyčném společenství externí evaluace škol zabezpečována „klasickou inspekcí“ (která by zaměstnávala celou řadu inspektorů, specialistů na různé předměty či vzdělávací oblasti apod.). Pracuje zde **Pedagogická inspekce a poradenství** (skládající se v roce 2009/2010 pouze ze čtyř inspektorů); jejím hlavním úkolem je akademická a právní supervize škol a poradenství. Vytváří však také závazné standardy pro všechny úrovně vzdělávání (např. Dekret z 16. prosince 2008 stanovuje postupné zavádění závazných tzv. nezbytných dovedností a principů kurikula školy; strategie k jejich naplňování si volí školy samy v podobě tzv. Vzdělávacího projektu). Pedagogická inspekce a poradenství má rovněž za úkol různými způsoby komunikovat tyto standardy školám, jejich učitelům a zároveň musí alespoň jednou za pět let provést externí evaluaci s cílem zjistit, zda jsou tyto standardy školou naplňovány. Jiné formy externí evaluace v tomto směru neexistují (např. srovnávací, povinné testy, zkoušení apod.). Nicméně školám/jejich učitelům je důvěřováno, že budou v tomto ohledu kvalifikovaně zjišťovat zpětnou vazbu a dále s ní pracovat. Důsledkem principu poskytování maximální svobody ve vzdělávání je v Německojazyčném společenství i to, že jsou to školy a jejich zřizovatelé, kdo jsou primárně odpovědní za zajišťování kvality vzdělávání. Interní evaluace je tudíž vnímána jako přirozená, nezbytná záležitost. Zároveň je to povinnost vyplývající ze zákona ze dne 31. srpna 1998 (*Foundation Decree*), podle kterého musejí všechny mateřské, primární školy a sekundární školy pracovat podle tzv. vzdělávacího projektu, v rámci kterého musejí provádět interní evaluaci.

Zřizovatelé škol primární a sekundární úrovně mají právo vybrat ředitele, učitele (a další zaměstnance škol) a podporovat je v jejich dalším

rozvoji; mají právo stanovit si své kurikulum, výukové metody i vnitřní organizaci školy. Každý zřizovatel si mimo jiné může vybrat (ve shodě s minimálními požadavky ukládanými zákonem) svůj přístup k evaluaci a ke komunikaci zjištěných výsledků; evaluační zpráva nemusí vždy nezbytně vzniknout. Zřizovatelé mají i povinnost (na základě zákona z 31. srpna 1998) vypracovat závazný kurikulární dokument tzv. **Pedagogický projekt**, který musejí projednat s **Pedagogickou radou** (*Pädagogischer Rat*). Pedagogická rada má právo být informována a zasahovat do všech pedagogických aspektů práce školy, včetně dalšího vzdělávání učitelů. Zároveň má povinnost každé tři roky realizovat interní evaluaci a každoročně zpracovávat plán dalšího vzdělávání učitelů. Za vlastní chod školy i její činnost odpovídá ředitel školy, který je ze zákona spolu se zástupcem zřizovatele členem této rady (další členové jsou voleni zaměstnanci školy). Ředitel může chodit na hospitace, poskytovat odbornou pomoc, a posuzovat odbornost učitelů. Ředitel nemá výukovou povinnost, ale je pedagogickým leadrem, manažerem školy. Spolu s ostatními učiteli je mimo jiné odpovědný i za hodnocení znalostí žáků, za naplňování vzdělávacích, rozvojových standardů. Ředitel školy, ve spolupráci s Pedagogickou radou, musí vypracovat tzv. Školní projekt, který je v souladu s Pedagogickým projektem. Při implementaci Školního projektu může, pokud škola zažádá, inspekce vystupovat v roli poradce. Učitelé zjišťují, jak se žákům daří naplňovat cíle stanovené ve školním projektu a třikrát či čtyřikrát ročně o poznatcích informují jejich rodiče. Tato zpráva školy je tedy specifickou formou interní evaluace školy.

Tzv. třídní rada (složená z třídního učitele, ředitele školy a dalších zaměstnanců školy) hodnotí, zda se konkrétnímu žákovi podařilo úspěšně absolvovat školní rok. Na konci šestého ročníku primární školy rozhodují i o udělení Vysvědčení ze základní školy (*Abschlusszeugnis der Grundschule*). Rodiče se mohou sdružovat do asociací rodičů či do jiných existujících sdružení. Poradenství směrem k žákům zajišťují v celém systému specializovaná centra, tzv. psycho-lékařsko-sociální centra; školám, rodičům a žákům poskytují nejen interdisciplinární poradenství (mezi jejich zaměstnance patří psychologové, sociální pracovníci, zdravotní sestry a lékaři), ale zodpovídají i za inspekce škol v hygienických a zdravotních aspektech.

4 Shrnutí aneb Výhled do budoucna

Předcházející text prokázal, že školství jednotlivých společenství má poměrně mnoho společných rysů (s tímto aspektem souvisí společné posuzování Vlámského a Německojazyčného společenství v některých mezinárodních komparativních Eurydice studiích zaměřených na interní evaluaci).

Společný je např. decentralizační princip přenosu mnoha pravomocí i odpovědností poskytovatelům vzdělávání při zachování principu systémového přístupu k zabezpečování kvality (princip vyvážené participace různých aktérů na řízení kvality práce škol apod.). Jednotlivé priority budoucího vývoje se však liší.

Ve Vlámském společenství je plánována evaluace účinků zákona vztahujícího se na vzdělávání učitelů, kdy pozornost bude mimo jiné věnována mentoringu učitelů. Do roku 2012 bude evaluován systém financování škol primární a sekundární úrovně (představený v předchozí kapitole). V průběhu roku 2011 bude dokončen nový systém druhého kola externí evaluace a akreditace institucí v terciární sféře. Budou vyvíjeny iniciativy tak, aby Agentura pro zajišťování kvality ve vzdělávání mohla co nejlépe, spolu s inspekcí, zajišťovat kvalitu ve vzdělávání jako protipól procesům řízení kvality, které musejí povinně probíhat uvnitř jednotlivých škol.

Ve Francouzském společenství v Belgii není žádná oficiální procedura ucelené evaluace; systém se postupně vytváří. Politické komunitní prohlášení 2009–2014 přijaté vládou klade důraz hlavně na řízení nově nastaveného vzdělávacího systému: autonomie zřizovatelů, vzdělávacích sítí a školních zařízení „*musí být vyrovnána s řádnou supervizí vzdělávacího systému s využitím nastavených vzdělávacích cílů a indikátorů, které umožní měřit skutečný pokrok*“ (Organisation, 2009/10, s. 430–431).

V Německojazyčném společenství bude dokončena a evaluaována kurikulární reforma, která s sebou v posledních pěti letech přinesla nastavení závazných dovedností a principů kurikula jednotlivých škol.

Lze však shrnout, že autoevaluační procesy jako takové nejsou až po stupeň ISCED 4 ve všech školských systémech Belgie povinností: povinnou a přirozenou součástí práce škol je v posledních letech pouze v Německojazyčném společenství. V holandsky hovořícím společenství je od roku 2009 povinná pro všechny primární a sekundární školy pouze v té oblasti jejich práce, ve které se věnují části zajišťování rovných

příležitostí pro všechny žáky, nicméně školy se povinně musejí věnovat širšímu konceptu, tj. řízení kvality své vlastní práce. Ve francouzsky hovořícím společenství musejí školy každoročně zhodnotit realizaci svého vzdělávacího programu a napsat zprávu, která popisuje, zda bylo či nebylo dosaženo závazných výstupů; vícekrát ročně musejí i podávat zprávu rodičům o pokroku jejich dítěte. Specifické formy reflexe práce školy jsou vyžadovány v rámci sítí, do kterých jsou školy zapojeny (např. síť katolických škol napříč komunitami sleduje i aktivity učitelů směřující k předávání katolických hodnot). Specifickou roli zastává ve Flandrech a Valónsku inspekce, která je pro školy sice kontrolním orgánem, ale plní v případě potřeby i poradenskou či konzultační funkci; v německy hovořící komunitě inspekce existuje, ale má velmi specifické poslání. ■

Zdroje:

French community of Belgium. National summary sheets on education systems in Europe and outgoing reforms. 2006.

Le Conseil de participation [online] [cit. 18.1.2011]. Dostupné z [www: http://www.enseignement.be/index.php?page=25526](http://www.enseignement.be/index.php?page=25526)

Les évaluations externes certificatives [online] [cit. 15.1.2011]. Dostupné z [www: <http://www.enseignement.be/index.php?page=26245&navi=2032>](http://www.enseignement.be/index.php?page=26245&navi=2032).

Les outils d'évaluation [online] [cit. 8.1.2011]. Dostupné z [www: <http://www.enseignement.be/index.php?page=24345>](http://www.enseignement.be/index.php?page=24345).

Les services d'inspection [online] [cit. 17.1.2011]. Dostupné z [www: <http://www.enseignement.be/index.php?page=24234>](http://www.enseignement.be/index.php?page=24234).

Organisation du système éducatif dans la Communauté française de Belgique 2009/2010. [online] [cit. 20.1.2011]. Dostupné z [www: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/BF_FR.pdf>](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/BF_FR.pdf).

Structures des systèmes d'enseignement et de formation en Europe Communauté française de Belgique. Version 2009/2010. [online] [cit. 12.12.2010]. Dostupné z [www: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/structures/041_BF_FR.pdf>](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/structures/041_BF_FR.pdf).

Structures of education and training systems in Europe. French Community of Belgium (2009/2010). [online] [cit. 15.6.2011]. Dostupné z [www: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/structures/041_BF_EN.pdf>](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/structures/041_BF_EN.pdf).

Organisation of the education system in the Flemish Community of Belgium. 2009/2010. [online] [cit. 7.7.2011]. Dostupné z [www: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/BN_EN.pdf>](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/BN_EN.pdf).

German-speaking Community of Belgium. 2009/2010. National summary sheets on education systems in Europe and outgoing reforms. [online] [cit. 18.6.2011]. Dostupné z [www: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/BD_EN.pdf>](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/BD_EN.pdf).

Onderwijsinspectie. [online] [cit. 8.7.2011]. Dostupné z [www: <www.ond.vlaanderen.be/inspectie>](http://www.ond.vlaanderen.be/inspectie).

Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming. [online] [cit. 8.7.2011]. Dostupné z [www: <www.ond.vlaanderen.be/wegwijs/AKOV>](http://www.ond.vlaanderen.be/wegwijs/AKOV).

Příloha:
Tabulka č. 2 – Přehled institucí zabývajících se evaluací v Belgii

Stát/země	Název subjektu	Český překlad názvu subjektu	Charakteristika subjektu	Co dělají v evaluaci	Kontakt
Belgie/ Valónsko	Service général du Pilotage du système éducatif	Všeobecné centrum řízení vzdělávacího systému	Zahrnuje: • Direction des Évaluations externes • Direction des Services d'Appui • Service d'appui aux Commissions des outils d'évaluation • Service d'appui aux Commissions des programmes • Service de la Recherche en éducation • Service Indicateurs de l'enseignement	Pro povinnou školní docházku; poskytují informace z vlastního podnětu nebo na žádost vlády a parlamentu, zejména o stavu a vývoji vzdělávací soustavy, o možných problémech a nedostatcích.	Didier Catteau Ministère de la Communauté française, Enseignement et Recherche Scientifique Boulevard du Jardin Botanique 20-22 1000 Bruxelles e-mail: didier.catteau@cfwb.be
Belgie/ Valónsko	Direction des Evaluations externes	Ředitelství externí evaluace	Zabývá se externí evaluací.	Pro každou externí evaluaci je vytvořena pracovní skupina sestávající z předsedy Řídící komise, či z jeho zmocněnce, který skupině předsedá, z univerzitního výzkumného týmu, z členů inspekce a z vyučujících. Tato skupina je odpovědná za přípravu zkoušky, představení výsledků a podnětů vzdělávacím týmům. Dotyční vyučující zadávají testy ve svých třídách a opravují necertifikované externí evaluace. Opravy vyučující provádějí v rámci odborné přípravy během profesní kariéry ve stanovené době ve škole.	Sébastien Delattre Ministère de la Communauté française, Enseignement et Recherche Scientifique Boulevard du Jardin Botanique 20-22 1000 Bruxelles e-mail: sebastien.delattre@cfwb.be

Belgie/ Valónsko	Direction des Services d'Appui	Ředitelství podpůrných služeb	Zahrnuje: • Podpůrné centrum Řídicí komisi (Service d'Appui à la Commission de Pilotage) • Podpůrné centrum Programovým komisím (Service d'Appui aux Commissions des Programmes) • Podpůrné centrum Komisím evaluacích nástrojů (Service d'Appui aux Commissions des Outils d'Evaluation) • Podpůrné Viceoborové administrativní centrum (Service d'Appui administratif transversal)	Zajišťuje soulad a spolupráci mezi Řídicí komisí a ostatními články, jako jsou Programové komise, Komise evaluacích nástrojů, Viceoborové administrativní centrum.	Yves Vandebossche Ministère de la Communauté française, Enseignement et Recherche Scientifique Boulevard du Jardin Botanique 20-22 1000 Bruxelles e-mail: yves.vandebossche@cfwb.be
Belgie/ Valónsko	Service d'Appui aux Commissions des Outils d'Evaluation	Podpůrné centrum Komisím evaluacích nástrojů	Umožňuje vyučujícím hodnotit dovednosti žáků v jednotlivých úsecích povinného vzdělávání.	Nástroje jsou školským zařízením dány k dispozici pro informaci. Uvádějí typy úkolů, které lze žákům zadat a očekávanou úroveň výstupů žáků v daném úseku studia. Vyučující mohou, ale nemusí tyto nástroje využívat tak, jak jsou nastaveny.	Chantal Boucsin Ministère de la Communauté française, Enseignement et Recherche Scientifique Boulevard du Jardin Botanique 20-22 1000 Bruxelles e-mail: chantal.boucsin@cfwb.be

Belgie/ Valónsko	Service des Indicateurs de l'Enseignement	Centrum Indikátorů vzdělávání	Slouží k informování o tendencích a vývoji vzdělávání.	Představují cenný přínos při kontrole vzdělávání. Komplex statistických údajů umožňuje dlouhodobou analýzu vývoje žáků.	Béatrice Ghaye Ministère de la Communauté française, Enseignement et Recherche Scientifique Boulevard du Jardin Botanique 20-22 1000 Bruxelles e-mail: beatrice.ghaye@cfwb.be
Belgie/ Valónsko	Service de la Recherche en Education	Centrum Vyzkumu ve vzdělávání	Přispívá ke kontrole a monitorování systému vzdělávání.	Vybízí aktéry vzdělávání, jež se zabývají výzkumem a experimentální prací, ke spolupráci.	Michèle Barcella Ministère de la Communauté française, Enseignement et Recherche Scientifique Boulevard du Jardin Botanique 20-22 1000 Bruxelles e-mail: michèle.barcella@cfwb.be
Belgie/ Valónsko	Inspection – Service général de l'inspection	Inspekce – Všeobecná správa inspekce	Realizuje externí evaluaci ve školách primární a sekundární úrovně.	Inspekční činnost probíhá na různých úrovních, ale neexistuje systematická procedura, která by se dotýkala evaluace práce každé školy a vzdělávacího zařízení. Inspektoři kontrolují způsob, jakým je legislativa naplňována ve třídách, ve školách, vyjadřují se ke kompetentnosti učitelů. Mimo inspekce vytvořené vládou mají také někteří zřizovatelé vlastní inspektoři.	Roger Godet Ministère de la Communauté française, Enseignement et Recherche Scientifique Boulevard du Jardin Botanique, 20-22 3G3 1000 Bruxelles

Belgie/ Valónsko	L'Agence pour l'Evaluation de la Qualité de l'Enseignement Supérieur (AEGES)	Agentura pro evaluaci kvality vyššího vzdělávání	Zaměřuje se na univerzity, vyšší školy, vyšší umělecké školy a zařízení pro vzdělávání k sociálnímu pokroku. Sídli v Bruselu.	sružení v Generálním inspekčním orgánu vedeným Generálním inspektorem-koordinátorem a jsou rozděleni do sedmi orgánů, z nichž každý připadá na jeden vzdělávací stupeň a na Psychologická, lékařská a sociální centra (Les services d'inspection).	e-mail: roger.godet@cfwb.be
Belgie/ Vlámsko	Vlaamse Onderwijsraad" (Vlor)	Vlámská Rada pro vzdělávání (Vlor)		Praktikuje formativní hodnocení založené na dialogu mezi všemi částmi patřícími k Francouzské komunitě	Marianne Coessens Présidente de l'Agence Agence pour l'Evaluation de la Qualité de l'Enseignement Supérieur Rue Adolphe Lavallée, 1 - 5eme vage B - 1080 Bruxelles e-mail: presidence@aeges.be http://www.vlor.be/
				Je to oficiální poradní orgán v oblasti vzdělávání a odborné přípravy politiky Vlámského společenství. Posuzuje např. prvotní návrhy zákonů, dokumenty vzdělávací politiky. Jejími členy jsou zástupci různých sociálních partnerů škol a aktérů vzdělávací politiky a má v gesci zejména poradenství členům parlamentu. Zástupci všech stran zúčastněných v oblasti vzdělávání a odborné přípravy se setkávají ve Vlor. Společně hledají způsoby, jak dále zlepšit vzdělávání a odbornou přípravu ve Flandrech.	

Belgie/ Vlámsko	Onderwijsinspectie	Inspektorát		Inspektorát je profesionální a nezávislou organizací, sloužící v rámci své pravomoci ke sledování a podpoře vzdělávání. Provádí externí evaluaci škol a externí kontroly kvality ve školách.	http:// www.ond.vlaanderen.be/ inspectie/
Belgie/ Vlámsko	Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming	Agentura pro zajišťování kvality ve vzdělávání a odborné přípravě		Jejím posláním je podporovat kvalitu vzdělávání, odborného vzdělávání.	http:// www.ond.vlaanderen.be/ wegwijs/AKOV/
Belgie/ Vlámsko	Edubron	Edubron	Placená služba.	Skupina výzkumníků v rámci Univerzity v Antverpách, kteří se zabývají podporou, výzkumem a vzděláváním. Školy mohou být Edubronem podporovány v záležitostech kvality.	http://www.edubron.be/
Belgie/ Vlámsko	Pedagogische netwerk adviseurs	Pedagogičtí poradci/ poradci škol	Poradenství poskytované zdarma v rámci určité sítě škol.	Poradci poskytují vnější podporu školám. V případě potřeby může škola kontaktovat poradce, kteří jí poskytnou podporu v pedagogických záležitostech. Poradci jsou sdružení kolem tří sítí škol.	www.vvksob.be (sítí katolických škol) http://pbd.gemeens chapsonderwijs.net / (školy Vlámského společenství) http://www.pov.be/site/ (školy zřizovaných městy, regiony apod.)
Belgie/ Německojazyčné společenství	Pädagogische Inspektion und Beratung	Pedagogická inspekce a poradenství		Jejím hlavním úkolem je akademická a právní supervize škol a poradenství. Vytváří však také závazné standardy pro všechny úrovně vzdělávání. Má rovněž za úkol různými způsoby komunikovat tyto standardy školám, jejich učitelům a zároveň musí alespoň jednou za pět let provést externí evaluaci s cílem zjistit, zda jsou tyto standardy školou naplňovány.	Pädagogische Inspektion und Beratung Gospertstraße 1 4700 Eupen